

Uppdraget om systematisk uppföljning av anhörigperspektivet och stödet till anhöriga

Webbinarium NKA

2026-01-14

Uppdraget

- Socialstyrelsen får i uppdrag att redovisa hur en kontinuerlig uppföljning av anhörigperspektivet inom hälso- och sjukvård och omsorg kan utformas. Socialstyrelsen får även i uppdrag att redovisa hur en kontinuerlig uppföljning av det stöd som kommuner och regioner erbjuder anhöriga kan utformas.
- I uppdraget kan ingå att utveckla såväl kvalitativa som kvantitativa metoder liksom indikatorer, mått och nyckeltal. Indikatorerna, måtten och nyckeltalen ska möjliggöra en könssuppdelad uppföljning när det gäller tillgänglighet, kvalitet och individanpassning och stödja den önskade inriktningen som närmare beskrivs i den ovan nämnda anhörigstrategin.

Vad ingår?

- Avgränsningar i den nationella anhörigstrategin har tagits i beaktande
- Att vård- och omsorgssystemet fungerar för brukare och patienter är en avgörande faktor, men att mäta hela systemet faller utanför denna uppföljningen.
- Uppföljningen är inte riktad mot barn som anhöriga, ANDTS-området, socialförsäkringssystemet, arbetsmarknadsfrågor och ekonomiskt stöd, i enlighet med anhörigstrategin.

Målgruppen

- Anhörigmålgruppen är omfattande och inkluderar ca 1 miljon individer i väldigt olika delar av livet med väldigt olika behov. Innebörden blir därför att uppföljningen inte kommer kunna svara för samtliga behov och samtliga tillstånd.

Problematiska begrepp

- Den som kallas *anhörig* inom kommunala verksamheter benämns som *närstående* inom regioners verksamheter.
- Kommer innebära att i vissa data så nyttjas orden *anhöriga* och *närstående* fast med olika innebörd.

Kunskapsbrister

- Kunskapsläget om omfattningen och kvaliteten på det stöd som kommuner och regioner erbjuder till anhöriga idag är bristfällig.
- Avsaknad av dokumentation och gemensamma definitioner och arbetssätt gör det svårt att kartlägga, följa upp och utvärdera stödet.

Uppföljningsområden för stöd till anhöriga

Ingår

- Avlösning – direkt och indirekt
- Stödsamtal
- Utbildning och information
- Hälsofrämjande insatser

Exempel på andra områden

- Hjälpmedel
- Valfärdsteknik

Uppföljningsområden för anhörigperspektivet

- Kunskap om anhörigperspektivet inom organisation/verksamhet
- Anhörigperspektivet i styrning och ledning
- Anhörigperspektivet i anhörigas stöd för egen del och delaktighet i utförande
- Anhörigperspektivet i kontinuitet och samordning

Stegvis process – del 1

- Process-/strukturmått eller utfallsmått
 - Etablera arbetssätt
 - Gemensamma strukturer
 - Anhörigas åsikter och upplevelser
- Förändring över tid – relevans, syfte och nytta förändras

Stegvis process – del 2

- Effektmått
 - Svårigheter i att härleda till insats
 - Utomstående faktorer – socialförsäkring, arbetsmarknad, den allmänna vården och omsorgen

Stegvis process – del 3

Det som går att följa idag

Exempel på etablerade datakällor – anhöriga och enskild

- Socialtjänstregistret
- Nationella riktlinjer
- Öppna jämförelser
- Nationell patientenkäten
- Register över stadsbidrag
- Primärvårdskvalitet

Stegvis process – del 4

Det som kräver mer
utveckling

Utveckling av befintliga källor

- KVÅ (Klassifikation av vårdåtgärder)
- NKA databasprojekt
- Ej etablerade källor

Stegvis process – del 5

Förslag på nya källor

Utveckling av nya källor

- Enkät till kommuner
- Enkät till regioner
- Enkät till anhöriga

Studera skillnader i måtten via kvalitativa metoder.

Sundiata Owens: sundiata.owens@socialstyrelsen.se